

Воронцова Т.В., студентка 7МК-2Б,
факультет № 2 НАВС

Проблеми розвитку вільних економічних зон України

Надання спеціального режиму господарювання окремим територіям та видам економічної діяльності достатньо широко використовується при проведенні економічної політики в країнах з різними рівнями розвитку ринкових відносин. У світовій економіці існує чимало варіантів того, що в Україні прийнято називати вільні (спеціальні) економічні зони: вільні економічні зони, території пріоритетного розвитку, зони вільного підприємництва, зони спільного підприємництва, особливі економічні райони та ін. Багато науковців досліджують питання, що стосуються вільних (спеціальних) економічних зон, але проблематика цієї теми залишається актуальною, через те, що виникають нові питання, відповіді на які

породжують нові суперечності даної теми. Щоб розглянути проблеми вільних (спеціальних) економічних зон розпочнемо з їх загальної характеристики. Сьогодні практика світового господарства нараховує близько 30 різновидів вільних економічних зон (ВЕЗ). Тому, щоб краще орієнтуватися їхньому різноманітті, важливо визначити, що ж розуміється під ВЕЗ[1].

Вільні економічні зони - обмежені території, міста, морські й авіаційні порти, де для національних та іноземних підприємців діють особливі пільгові економічні умови, які сприяють виконанню зовнішньоторговельних, загальноекономічних, соціальних, науково-технічних і науково-технологічних завдань. У документах Кіотської конвенції (1973 р.) під вільною економічною зоною (або «зоною франко») розуміється частина території країни, на якій товари розглядаються як об'єкти, що перебувають за межами національної митної території. Іншими словами, територія, де дотримується принцип «митної екстериторіальності» [2, 142].

Даними Міністерства економіки України зареєстровано: 10 вільних економічних зон. Загальна територія, на яку поширюється режим вільних економічних зон та ТПР - 6360 тис.га, або 10,5 % території України. Кількість областей України, на які поширюються режим вільних економічних зон та ТПР - 13. Кількість районів України, на які поширюються режими ВЕЗ та ТПР - 41. Кількість міст України, на які поширюються режими ВЕЗ та ТПР - 58 [3]. Вільні економічні зони підприємництва, які створюються та діють на Україні, регулюються Законом України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» (від 13.10.92 р. № 2673-ХІІ)[4].

Тепер можемо перейти до розгляду проблем СЕЗ України. Аналізуючи сучасний стан СЕЗ України можна сказати, що на даному етапі з їх функціонуванням пов'язано достатньо проблем:

1) укази Президента України по СЕЗ містять рішення про заснування зон, у підтвердження і розвиток яких компетентним органам доручається розробити пакет нормативно-правових актів, у тому числі техніко-економічне обґрунтування. Інакше кажучи, рішення приймаються по мотивах швидкого радикального поліпшення соціально-економічної чи екологічної ситуації, а розрахунки його фінансово-економічної ефективності відходять на другий план.

2) створено багато СЕЗ та ТПР, що охоплюють значну територію і велику кількість суб'єктів підприємництва, але не мають відпрацьованої нормативно-правової бази. У наших умовах у такій ситуації один-два негативних експерименту з формуванням СЕЗ можуть привести до небажаних узагальнень і дискредитувати саму цю ідею [5].

3) недосконалість законодавчої основи функціонування СЕЗ. Закон «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», прийнятий у 1992 році, визначає лише загальні принципи їхньої роботи і не задає критеріїв ефективності. А рамкового закону про ТПР взагалі не існує. Території пріоритетного розвитку, які за визначенням мали б залучати інвестиції у депресивні регіони, не отримали законодавчо визначених критеріїв. Вирішення цього питання через прийняття спеціального закону дало б можливість не лише покращити ефективність роботи ВЕЗ

через встановлення критеріїв ефективності, але й дасть можливість очистити економіку від фіктивно створених зон.

4) нестабільність законодавства України, здійснюваної урядом політики. Тут мова іде про те, що лише СЕЗ «Яворів», «Закарпаття», «Курортотоліс Трускавець» та «Рені» було створено на основі відповідних законів України, тим часом як усі решта СЕЗ - указами Президента України.

Тому підводячи підсумки, можна говорити про те, що в світовій практиці розвиток ВЕЗ дає позитивний поштовх для розвитку економіки країни, тому і Україні потрібно розвивати ВЕЗ на своїй території, але при цьому важливо здійснити такі заходи:

У здійснити фінансування з боку держави для розвитку інфраструктури ВЕЗ;

У забезпечити стабільність законодавчих актів, що стосуються діяльності ВЕЗ, вирішивши таким чином питання нестабільності законодавства;

У здійснювати постійний контроль за діяльністю ВЕЗ і застосовувати санкції в разі недотримання встановлених критеріїв і стандартів їх діяльності;

У необхідно шукати способи поліпшення їхньої привабливості для потенційних інвесторів інакше сам факт їхнього створення не буде мати ніякого позитивного ефекту (необхідність розрізняти пріоритетні галузі, використовувати регулятивний підхід у законодавчій базі України з питань СЕЗ) [1].

ВЕЗ розглядаються як форма активізації зовнішньоекономічної діяльності, що сприяє більш швидкому включенню країни в міжгосподарську систему.

Сучасний стан функціонування СЕЗ України не можна назвати позитивним, оскільки економіка країни знаходиться у досить хиткому стані. Ця ситуація зв'язана з політичними й економічними змінами, з утворенням країни як самостійної, незалежної держави, зміною економічного базису за рахунок зрівняння в правах усіх форм власності, здійсненням надзвичайно складних заходів для реформування структури народного господарства, становленням нових економічних відносин. Але опираючись на досвід інших країн ми можемо говорити про розвиток СЕЗ в Україні, а також розвиток їх функціонування.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наук. статей. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. - 2011. - Випуск 27.

2. Васенко В. К. Спеціальні (вільні) економічні зони: сутність і передумови створення : дис. докт. ек. наук : 08.02.03 / Васенко В. К. - Суми, 2005.

3. Данько Т.П. Свободные экономические зоны в мировом хозяйстве: учебное пособие. - М.: Инфра, 1998. - 315с.

4. Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон»// Відомості Верховної Ради - 1992. - №50.

5. Брагина Е.П. Особенности, проблемы, направления развития и совершенствования деятельности специальных экономических зон [Электронный ресурс] / Режим доступа до ресурсу: http://tourlib.net/aref_others/bragina.htm